

activiteiten te garanderen gedurende de perioden waarin de in het wild levende vogels in het bijzonder in hun voortbestaan worden bedreigd. Het druist in tegen de doelstellingen van de richtlijn om de perioden waarin de jacht is verboden, zodanig vast te stellen, dat deze bescherming slechts is verzekerd voor een op basis van de gemiddelde reproductiecycli en migratiebewegingen vastgestelde meerderheid van de vogels van een bepaalde soort.

2. Het zou in strijd zijn met het rechtszekerheidsbeginsel, indien een Lid-Staat de regelgevende bevoegdheid van de gewestelijke autoriteiten zou kunnen inroepen om een nationale wettelijke regeling te rechtvaardigen die niet in overeenstemming is met de verbodsbepalingen van een richtlijn.

RAPPORT TER TERECHTZITTING in zaak C-157/89 *

I — Rechtskader

1. *De gemeenschapsregeling*

Richtlijn 79/409/EEG, zoals gewijzigd bij richtlijn 81/854/EEG van de Raad van 19 oktober 1981 tot aanpassing van richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand, in verband met de toetreding van Griekenland (PB 1981, L 319, blz. 3, hierna: de richtlijn), bepaalt in artikel 18, lid 1, dat de Lid-Staten de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking doen treden om binnen twee jaar na kennisgeving van deze richtlijn aan de richtlijn te voldoen en dat zij de Commissie daarvan onverwijld in kennis stellen. Daar deze kennisgeving heeft plaatsgevonden op 6 april 1979, is de in artikel 18 gestelde termijn verstreken op 6 april 1981.

Krachtens artikel 7, lid 4, van de richtlijn zijn de Lid-Staten verplicht, de jacht op in het wild levende vogels te verbieden zolang de jonge vogels het nest nog niet hebben verlaten en gedurende de verschillende fasen van de broedperiode. Bovendien moeten de Lid-Staten er ten aanzien van trekvogels op toezien dat de jacht op deze soorten wordt verboden tijdens de broedperiode en tijdens de trek naar hun nestplaatsen. Deze bepaling luidt als volgt:

„De Lid-Staten zien erop toe dat bij de beoefening van de jacht, eventueel met inbegrip van de valkenjacht, zoals deze voortvloeit uit de toepassing van de geldende nationale maatregelen, de principes van een verstandig gebruik en een ecologisch evenwichtige regulering van de betrokken vogelsoorten in acht worden genomen, en dat deze beoefening wat de populatie van deze soorten, in het bijzonder van de trekvogels

* Procestaal: Italiaans.

betreft, verenigbaar is met de uit artikel 2 voortvloeiende bepalingen.

Zij zien er in het bijzonder op toe dat soorten waarop de jachtwetgeving van toepassing is, niet worden bejaagd zolang de jonge vogels het nest nog niet hebben verlaten of gedurende de verschillende fasen van de broedperiode. Ten aanzien van trekvogels zien zij er met name op toe dat de soorten waarop de jachtwetgeving van toepassing is, niet worden bejaagd tijdens de broedperiode noch tijdens de trek naar hun nestplaatsen. De Lid-Statens zenden de Commissie alle nuttige gegevens betreffende de praktische toepassing van hun jachtwetgeving."

2. De Italiaanse wettelijke regeling

De nationale bepalingen waarom het in deze zaak gaat, zijn de volgende.

Ingevolge artikel 11 van wet nr. 968/77 van 27 december 1977, „Algemene beginselen en bepalingen inzake de bescherming en het behoud van de fauna en de regeling van de jacht" (GURI nr. 3 van 4.1.1978), welk artikel is gewijzigd bij de decreten van de voorzitter van de Ministerraad van respectievelijk 20 december 1979 (GURI nr. 1 van 22.1.1980) en 4 juni 1982 (GURI nr. 155 van 8.6.1982) en betrekking heeft op de lijst van de soorten waarop mag worden gejaagd en op de jachtperiodes, is het verboden om exemplaren van soorten die deel uitmaken van de in Italië in het wild levende fauna te doden, te vangen, te houden of te verhandelen. In afwijking van deze verbodsbepaling mogen de volgende vogelsoorten tijdens de hieronder aangegeven perioden worden bejaagd:

— soorten die mogen worden bejaagd van 18 augustus tot en met 31 december:

- kwartel (*Coturnix coturnix*),
- tortelduif (*Streptopelia turtur*),
- merel (*Turdus merula*);

— soorten die mogen worden bejaagd van 18 augustus tot en met 28 februari:

- wilde eend (*Anas platyrhynchos*),
- meerkoet (*Fulica atra*),
- waterhoen (*Gallinula chloropus*),
- ringmus (*Passer montanus*),

— wintertaling (*Anas crecca*),

— kraakeend (*Anas strepera*),

— slobbeend (*Anas clypeata*),

— tafeleend (*Aythya ferina*),

— wulp (*Numenius arquata*),

— grutto (*Limosa limosa*),

— tureluur (*Tringa totanus*),

— kemphaan (*Philomachus pugnax*);

— soorten die mogen worden bejaagd van 18 augustus tot en met 10 maart:

— Italiaanse mus (*Passer Italiae*),

— huismus (*Passer domesticus*),

— spreeuw (*Sturnus vulgaris*),

— waterral (*Rallus aquaticus*),

- smient (*Anas penelope*),
- pijlstaart (*Anas acuta*),
- zomertaling (*Anas querquedula*),
- kuifeend (*Aythya fuligula*),
- watersnip (*Gallinago gallinago*),
- houtduif (*Columba palumbus*),
- bokje (*Lymnocyptes minimum*),
- goudplevier (*Charadrius apricarius*);
- soorten die mogen worden bejaagd van de derde zondag van september tot en met 31 december:
 - alpensneeuwhoen (*Lagopus mutus*),
 - korhoen (*Lyrurus tetrix*),
 - auerhoen (*Tetrao urogallus*),
 - Europese steenpatrijs (*Alectoris graeca*),
 - Barbarijse patrijs (*Alectoris barbara*),
 - rode patrijs (*Alectoris rufa*),
 - patrijs (*Perdix perdix*),
 - fazant (*Phasianus colchicus*),
 - boomkwartel;
- soorten die mogen worden bejaagd van de derde zondag van september tot en met 28 februari:
 - houtsnip (*Scolopax rusticola*),
 - kramsvogel (*Turdus pilaris*);
- soorten die mogen worden bejaagd van de derde zondag van september tot en met 10 maart:
 - veldleeuwerik (*Alauda arvensis*),
 - zanglijster (*Turdus philomelos*),
 - koperwiek (*Turdus iliacus*),
 - kauw (*Coloeus monedula*),
 - roek (*Corvus frugilegus*),
 - zwarte kraai (*Corvus corone*),
 - Kievit (*Vanellus vanellus*).

In artikel 11 van wet nr. 968/77 wordt ook bepaald, dat de lijst van de soorten waarop mag worden gejaagd, kan worden gewijzigd bij decreet van de voorzitter van de Ministerraad, na advies van het Nationaal Biologisch Instituut voor de in het wild levende diersoorten en van het Nationaal Technisch Comité voor de jacht.

De gewesten in Italië zijn krachtens artikel 12, eerste alinea, van wet nr. 968/77 bevoegd, „tijdens vooraf vastgestelde perioden de jacht op als wild gedetermineerde soorten waarop artikel 11 betrekking heeft, te verbieden of te beperken: om gewichtige en gegronde redenen verband houdende met de dichtheid van de fauna, vanwege bijzondere omstandigheden betreffende het milieu, het seizoen of het klimaat, of vanwege ziekten of andere calamiteiten”.

Per gewest ziet de jachtkalender er voor het seizoen 1989/1990 uit als volgt:

Gewesten	Openingsdata
Abruzzo	derde zondag van september
Basilicata	20 augustus
Calabria	20 augustus
Campania	20 augustus
Emilia-Romagna	17 september
Lazio	derde zondag van september
Liguria	derde zondag van september
Lombardia	17 september (standvogels) 17 september (trekvogels)
Marche	18 augustus
Molise	19 augustus
Provincia Campobasso	17 september
Provincia Isernia	
Puglia	20 augustus
Piemonte	20 september
Toscana	derde zondag van september
Veneto	derde zondag van september
Umbria	17 september
Friuli-Venezia Giulia	
Provincia Trieste	13 augustus (trekvogels) 1 oktober (standvogels)
Provincia Udine	13 augustus (trekvogels) 17 september (standvogels)
Provincia Gorizia	13 augustus (trekvogels) 1 oktober (standvogels)
Provincia Pordenone	13 augustus (trekvogels) 8 oktober (standvogels)
Sicilia	27 augustus: kwartel, tortelduif, merel, mus, grasmus, spreeuw, ekster, wintertaling, krakeend, smient, pijlstaart, zomertaling, slobeend, bokje, grauwe kuifeend, houtduif 24 september: Europese steenpatrijs, wilde eend, meerkoet, waterhoen, watersnip, leeuwerik, kramsvogel, zanglijster, koperwiek, kauw, kraai, kievit
Sardegna	6 augustus
Valle d'Aosta	19 september
Prov. autonoma di Bolzano	1 september
Prov. autonoma di Trento	10 september

II — De administratieve procedure

Daar zij van mening was dat sommige bepalingen van de Italiaanse wettelijke regeling inzake de vogeljacht niet in overeenstemming waren met richtlijn 79/409, heeft de Commissie bij brief van 9 december 1987 de Italiaanse Republiek krachtens artikel 169 EEG-Verdrag verzocht haar opmerkingen dienaangaande te maken. Op deze brief is geen antwoord gekomen. Daarop heeft de Commissie, bij brief van 5 mei 1988, het in artikel 169 bedoelde met redenen omklede advies uitgebracht. Ook deze brief is onbeantwoord gebleven.

III — Schriftelijke procedure

Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 2 mei 1989, heeft de Commissie krachtens artikel 169 EEG-Verdrag bij het Hof beroep ingesteld ter zake van de aan de Italiaanse Republiek verweten niet-nakoming van haar verdragsverplichtingen op het gebied van het behoud van de vogelstand.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan. Wel heeft het partijen verzocht, hun feitelijke beweringen inzake de fasen van de broedperiode en de trek van de hier bedoelde vogelsoorten op basis van wetenschappelijke publicaties te preciseren. Aan dit verzoek hebben partijen binnen de gestelde termijn voldaan.

IV — Conclusies van partijen

De *Commissie* concludeert dat het den Hove behage:

- vast te stellen dat de Italiaanse Republiek, door toe te staan dat verschillende in het wild levende vogelsoorten tijdens de periode waarin de jonge vogels het nest nog niet hebben verlaten en tijdens de verschillende fasen van de broedperiode worden bejaagd en dat verschillende soorten trekvogels tijdens de trek naar hun nestplaatsen worden bejaagd, niet heeft voldaan aan de verplichtingen die op haar rusten krachtens richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand;
- de Italiaanse Republiek te verwijzen in de kosten van de procedure.

De *Italiaanse regering* concludeert dat het den Hove behage:

- het beroep van de Commissie te verwerpen;
- verzoekster te verwijzen in de kosten.

V — Middelen en argumenten van partijen

De ontvankelijkheid

1. De *Italiaanse regering* is van mening dat de in het beroep geformuleerde bezwaren door de Commissie reeds zijn aangevoerd in zaak 262/85, waarin het Hof op 8 juli 1987 arrest heeft gewezen (*Commissie/Italië*, Jurispr. 1987, blz. 3073). In die zaak zijn de beide onderdelen van het derde bezwaar door het Hof afgewezen. Derhalve verzet het „ne bis in idem”-beginsel zich ertegen, dat deze vraagpunten in het kader van een ander geschil opnieuw worden onderzocht.

2. De *Commissie* verklaart, dat in de onderhavige zaak in het verzoekschrift niet de vraag aan de orde wordt gesteld of in de Italiaanse wettelijke regeling verschillende data voor de opening en sluiting van de jacht voorkomen in verband met de verschillende perioden gedurende welke de vogels dienen te worden beschermd, maar of de Italiaanse wetgever voor de verschillende jachtperioden met betrekking tot bepaalde vogelsoorten de juiste data heeft gekozen.

Het derde bezwaar in de reeds genoemde zaak 262/85 waarin het Hof arrest heeft gewezen op 8 juli 1987, omvatte twee aspecten: enerzijds het ontbreken van verschillende data voor de opening en de sluiting van de jacht — op dit punt is het bezwaar door het Hof afgewezen — en anderzijds de juistheid van de voor de opening en de sluiting van de jacht gekozen data. Dit laatste punt is buiten beschouwing gelaten, omdat het een ruimere draagwijdte gaf aan het bezwaar dat in de precontentieuze procedure en in het verzoekschrift was aangevoerd.

Ten gronde

1. De *Commissie* constateert dat in de Italiaanse regeling terzake van de vaststelling van de data voor de opening en de sluiting van de jacht op bepaalde vogelsoorten geen rekening wordt gehouden met de vereisten van artikel 7, lid 4, van de richtlijn.

a) Eerste bezwaar

Met voornoemde bepaling zijn strijdig de nationale bepalingen die de jacht op de meerkoet, het waterhoen, de wilde eend en de merel toestaan vanaf 18 augustus, terwijl de broedperiode van deze soorten

op deze datum nog niet is beëindigd.

Met betrekking tot deze soorten verklaart de Commissie het navolgende:

- meerkoet: deze soort legt haar eieren in Zuid-Europa tot medio juli en de periode waarna de jongen het nest verlaten, bedraagt 55 tot 60 dagen;
- waterhoen: deze soort legt haar eieren in Zuid-Europa tot en met juli en de periode waarna de jongen het nest verlaten, bedraagt 52 tot 99 dagen;
- wilde eend: deze soort legt haar eieren tussen maart en begin juli, soms zelfs later. De jongen verlaten het nest tussen de 50e en 60e dag nadat het ei is uitgekomen;
- merel: deze soort legt haar eieren normaliter enkele malen per jaar. De jacht wordt geopend in de periode van de laatste reproducties.

b) Tweede bezwaar

Op de richtlijn wordt inbreuk gemaakt door de nationale bepalingen op grond waarvan de jacht op bepaalde soorten trekvogels die gedurende de maanden januari tot en met maart over Italië trekken op weg naar hun nestplaatsen in Midden- en Noord-Europa, is toegestaan tot en met 28 februari en zelfs tot en met 10 maart. Het betreft de volgende soorten:

— jacht toegestaan tot en met 28 februari:

- meerkoet (*Fulica atra*),
- kraakeend (*Anas strepera*),
- wintertaling (*Anas crecca*),
- wilde eend (*Anas platyrhynchos*),
- slobbeend (*Anas clypeata*),
- tafeleend (*Aythya ferina*),
- tureluur (*Tringa totanus*),
- kemphaan (*Philomachus pugnax*),
- wulp (*Numenius arquata*),
- kramsvogel (*Turdus pilaris*);
- jacht toegestaan tot en met 10 maart:
- smient (*Anas penelope*),
- pijlstaart (*Anas acuta*),
- zomertaling (*Anas querquedula*),
- kuifeend (*Aythya fuligola*),
- goudplevier (*Charadrius apricarius*),
- watersnip (*Gallinago gallinago*),
- grutto (*Limosa limosa*),
- zanglijster (*Turdus philomelos*),

— koperwiek (*Turdus iliacus*).

2. Volgens de Italiaanse regering is het beroep ongegrond, aangezien de bezwaren zijn gebaseerd op feiten (broedperiode tot en met 18 augustus van de soorten waarover het eerste bezwaar handelt; trek over Italië in de periode van januari tot en met maart van de soorten waarover het tweede bezwaar handelt) waarvan het bewijs door de Commissie moet worden geleverd. Bovendien kunnen dergelijke feiten niet worden bewezen aan de hand van de in het verzoekschrift vermelde literatuurverwijzingen.

a) Ten aanzien van het eerste bezwaar

De bewering van de Commissie dat de meerkoet, het waterhoen, de wilde eend en de merel, op welke soorten vanaf 18 augustus in Italië mag worden gejaagd, zich op dat tijdstip nog in de broedperiode bevinden, steunt uitsluitend op de in het verzoekschrift aangehaalde literatuur, die zo algemeen is dat zij niet van toepassing kan zijn op de specifieke situatie in Italië.

De soorten waarover het hier gaat, kunnen vanaf 18 augustus zelfstandig zijn. Het kan echter voorkomen dat vogels laat leggen en broeden, waardoor in sommige gevallen de jongen gedurende de tweede helft van augustus nog op het nest blijven. Het gaat hier om uitzonderlijke omstandigheden die niet voor het hele Italiaanse grondgebied kunnen worden gengeraliseerd.

De nationale wetgever heeft de nodige aandacht geschonken aan het vereiste van

bescherming van alle vogelsoorten tijdens de nestperiode en de verschillende fasen van de broedperiode. In wet nr. 968/77 is dit vereiste in wetenschappelijke termen uitgewerkt, die specifiek betrekking hebben op Italië. In deze wet is immers een jachtkalender opgenomen waarin juist verschillende jachtperioden zijn vastgesteld om rekening te houden met de bescherming van de verschillende vogelsoorten tijdens de delicate nest- en broedperiode.

Door uitoefening van de hun bij artikel 12, eerste alinea, van wet nr. 968/77 toegekende bevoegdheid, kunnen de gewesten voor deze uitzonderlijke situaties voorzieningen treffen. De Italiaanse rechtsorde kent derhalve instrumenten om in de gebieden waar dergelijke situaties zich voordoen, de jacht later te openen.

Meer dan de helft van de gewesten in Italië hebben, om andere dan de in artikel 12, eerste alinea, van wet nr. 968/77 bedoelde redenen en vooral om redenen verband houdende met toerisme en landbouw, het algemene openingstijdstip van de jacht op hun grondgebied tot medio september en later verdaagd. Derhalve is, in overeenstemming met de van toepassing zijnde jachtkalenders, in meer dan de helft van de gewesten in Italië het gevaar dat wordt gejaagd, in feite niet aanwezig.

Dank zij dergelijke bepalingen welke afwijkingen toestaan, kan de bescherming van de vogels gedurende de gewone en normale nest- en broedperiode worden versterkt. Indien namelijk deze periode door seizoen of klimaat verschuift, zijn de gewesten bevoegd om de lokale jachtkalender te wijzigen ten einde ook in deze

bijzondere en specifieke omstandigheden de bescherming te verzekeren die bij de wet op algemene wijze wordt gewaarborgd.

In Italië komt de periode waarin meerkoet, waterhoen en merel zich voortplanten, in beginsel niet overeen met de periode waarin de jacht is geopend. Alleen voor de wilde eend kan in sommige gewesten in Italië tijdens de eerste fase van het jachtseizoen de broedperiode nog niet volledig zijn afgesloten. Na de voortplanting van de wilde eenden vindt een grote trek plaats over het Italiaanse grondgebied, terwijl het deel van de totale populatie van deze soort die elk jaar in Italië nestelt, daarentegen miniem blijkt. Derhalve kunnen tijdens de perioden waarin de jacht volgens de nationale kalender is geopend, slechts enkele lokale populaties zich in de laatste fase van de voortplantingscyclus bevinden en dat enkel in bepaalde zones van het schiereiland.

b) Ten aanzien van het tweede bezwaar

De bewering dat de in het verzoekschrift vermelde trekvogels in de maanden januari, februari en maart over Italië trekken op weg naar hun nestplaatsen in Midden- en Noord-Europa, zodat deze soorten vanaf januari moeten worden beschermd, terwijl zij in Italië daarentegen tot en met 28 februari of tot en met 10 maart mogen worden bejaagd, is uitsluitend gebaseerd op de in het verzoekschrift vermelde literatuur.

In de onderhavige nationale regeling zijn de perioden tijdens welke de jacht is geopend en gesloten, aan de voorschriften van het op 18 oktober 1950 te Parijs gesloten Internationale Verdrag tot bescherming van vogels aangepast na de toetreding van Italië tot dit verdrag (wet nr. 812/78 van 24.11.1978). In artikel 2, sub a, van dit verdrag is bepaald dat de trekvogels gedurende hun terugkeer naar hun broedplaatsen, met name in de maanden maart, april, mei, juni en juli, dienen te worden beschermd.

Het decreet van 20 december 1979, waarbij de data voor de opening van de jacht op de in het verzoekschrift genoemde soorten zijn vastgesteld op 28 februari en 10 maart, is vastgesteld na raadpleging van het Istituto nazionale di biologia della selvaggina (Nationaal Biologisch Instituut voor de in het wild levende diersoorten) en van het Comitato tecnico venatorio nazionale (Nationaal Technisch Comité voor de jacht). Bij dit decreet, dat naar de specifieke situatie in Italië verwijst, is de nationale jachtkalender in overeenstemming gebracht met het verdrag van 1950 en wordt de sluiting van de jacht bepaald met inachtneming van de natuurlijke trekroutes en andere eisen in verband met de trek van elke soort.

Nu richtlijn 79/409/EEG geen andersluidende bepalingen bevat en in het bijzonder met betrekking tot de situatie in Italië geen specifiek bewijs van het tegendeel is geleverd, kunnen de ter zake dienende voorschriften van het verdrag van Parijs worden aanvaard als kenmerkende elementen van een adequate bescherming van de trekvogels, die zijn aangepast onder verwijzing naar de in artikel 7, lid 4, van de richtlijn nagestreefde doeleinden.

Blijkens de overwegingen van de considerans van het decreet van 20 december 1979 kent Italië in ieder geval in de eerste tien dagen van maart gewoonlijk geen grote vogeltrek en zijn de enkele exemplaren van trekvogels die zich tot dat tijdstip op het nationale grondgebied bevinden, gewoonlijk nog niet aan hun trek naar de nestplaatsen begonnen. Dit geldt in nog sterkere mate voor de maand februari en bewijst dat de massale vogeltrek eerst vanaf de tweede helft van maart plaatsvindt.

De zinsnede „tijdens de trek naar hun nestplaatsen” in artikel 7, lid 4, van de richtlijn laat een zekere ruimte voor de vaststelling van deze periode als zodanig en in elke Lid-Staat. Het lijkt er in dit verband derhalve op dat zowel de richtlijn als het verdrag zijn ingegeven door dezelfde vereisten op het gebied van de bescherming van de trekvogels tijdens de trek naar hun nestplaatsen. Waar de onderhavige nationale regeling voldoet aan de beschermingsvereisten van het verdrag van Parijs, voldoet zij eveneens aan dezelfde vereisten van richtlijn 79/409.

Bovendien kunnen de gewesten ingevolge artikel 12 van wet nr. 968/77 de trekvogels in bijzondere situaties in sterkere mate beschermen.

3. Aangaande de wetenschappelijke grondslag van haar beweringen merkt de *Commissie* op, dat de in het verzoekschrift aangehaalde werken, met name het boek van Cramps en Simmons, *Handbook of the*

Birds of Europe, the Middle East and North Africa (Oxford University Press, 1980-1988, 5 delen, 4 400 bladzijden), onontbeerlijke en in internationale wetenschappelijke kringen als onomstreden geldende referentiewerken zijn en dat aan de waarde ervan geen afbreuk wordt gedaan door de enkele bewering, die overigens niet is gestaafd met een bibliografische verwijzing, dat deze wetenschappelijke literatuur, die betrekking heeft op Zuid-Europa, vanwege de bijzondere en complexe geografische situatie niet geldt voor Italië.

De relevantie van het werk van Cramps en Simmons voor de situatie in Italië, met name met betrekking tot de trek van beschermde vogels in het voorjaar, wordt integendeel bevestigd door het rapport van het Istituto nazionale di biologia della selvaggina voor het internationale congres „Wildtiere und Umwelt” van Neurenberg van mei 1986, dat wil zeggen juist het instituut dat wordt genoemd in de decreten van 20 december 1979 en van 4 juni 1982.

In dit rapport, „Problemen betreffende de instandhouding van trekvogels, in het bijzonder in verband met de vangst tijdens de trek naar de nestplaatsen”, wordt herhaaldelijk verwezen naar het werk van Cramps en Simmons.

Met betrekking tot de situatie van de vogelsoorten die over de gebieden rond de Middellandse Zee trekken, zegt het rapport het volgende:

„De verstoringen als gevolg van de jachtactiviteiten veroorzaken onder de groepen

een permanente stress-situatie waardoor de dieren het grootste deel van hun energie moeten inzetten om zich te verplaatsen en te vluchten en zij tegelijkertijd aanzienlijk minder tijd kunnen besteden aan hun voeding. Deze beide factoren hebben een negatieve uitwerking op de energiebalans van elk exemplaar en kunnen bijdragen tot een indirecte stijging van het sterftecijfer van de populaties die als gevolg van de jacht aan een duurzame pressie zijn blootgesteld. Dit verschijnsel is van relatief ernstige omvang in situaties of gedurende perioden waarin de dieren verzwakt zijn en beslist extra hoeveelheden voedsel nodig hebben om voldoende krachten op te bouwen voor de trek.

Gedurende de tweede helft van de winter bereiden de trekvogels zich hoofdzakelijk voor op de terugtocht, terwijl bovendien verschillende soorten al bezig zijn, paren te vormen. Tijdens deze periode kan zelfs een geringe jachtactiviteit negatieve invloed hebben op de produktiviteit in de loop van het volgende nestseizoen.

Wanneer de dieren gedurende de trek naar de zomergebieden uitrusten, doen zij zulks in het algemeen omdat zij zich moeten voeden; vanwege sterke hormonale invloeden verloopt deze trek in het algemeen sneller dan die in de herfst. Vooral de gebieden rond de Middellandse Zee, zoals Italië, zijn voor veel soorten die de grote trek vanuit Afrika maken, de eerste geschikte plaats om te stoppen. Verscheidene soorten die meer westelijk gelegen routes volgen in de herfst, trekken immers in één ruk over de Sahara en het Middellandse-Zeegebied om sneller de nestgebieden te bereiken.

...

Een buitensporig lang jachtseizoen heeft niet alleen een negatieve invloed op de soorten waarop wordt gejaagd, maar ook, vanwege de veroorzaakte verstoringen, op soorten waarop niet wordt gejaagd, maar die dezelfde gebieden bezoeken. De jachtactiviteiten kunnen worden beschouwd als een factor waardoor de mogelijkheden tot kolonisatie van nieuwe gebieden door de vogelsoorten die als eerste gebieden bevolken, worden beperkt. In dit opzicht is vermeldenswaard het voorbeeld van de recente kolonisatie door verschillende soorten van bepaalde gebieden in Piemonte als gevolg van de voortijdige sluiting van de jacht in dit gewest."

Het rapport bevat een „aantekening over de trek van de soorten waarop momenteel in Italië wordt gejaagd, gelet met name op de fenologie van de terugkeer naar de nestplaatsen over Italië" met een synthetische analyse van de fenologie van de trek naar de nestplaatsen met betrekking tot de meeste soorten waarop in deze staat wordt gejaagd.

Blijkens het rapport heeft een analyse van de gegevens die worden bewaard in het Istituto nazionale di biologia della selvaggina (nationaal programma voor het ringen) met betrekking tot vogels die in het buitenland zijn geringd en in Italië zijn gevangen of gesignaleerd, meer gedetailleerde informatie over Italië verschaft. In totaal zijn 3 300 steekkaarten bestudeerd met betrekking tot 17 soorten die hetzij uitsluitend over Italië trekken, hetzij gedeeltelijk over Italië trekken en er gedeeltelijk overwinteren. In een bijlage bij het rapport wordt voor deze soorten de ontwikkeling van de waarnemingen in de tijd weergegeven in een grafiek. De periode

waarover de analyse is uitgevoerd, loopt voor de soorten die uitsluitend over Italië trekken, van januari tot april en voor de soorten die gedurende een lange periode in Italië overwinteren, van september tot april.

In deze grafiek komen voor: de smient (*Anas penelope*), de krakeend (*Anas strepera*), de wintertaling (*Anas crecca*), de wilde eend (*Anas platyrhynchos*), de pijlstaart (*Anas acuta*), de zomertaling (*Anas querquedula*), de slobbeend (*Anas clypeata*), de tafeleenden (*Aythya ferina*), de kuifeenden (*Aythya fuligula*), de meerkoet (*Fulica atra*), de goudplevier (*Pluvialis apricaria*), de kievit (*Vanellus vanellus*), de kempfaan (*Philomachus pugnax*), de watersnip (*Gallinago gallinago*), de grutto (*Limosa limosa*), de wulp (*Numenius arquata*), de tureluur (*Tringa totanus*), de spreeuw (*Sturnus vulgaris*), de merel (*Turdus merula*), de kramsvogel (*Turdus pilaris*), de zanglijster (*Turdus philomelos*) en de koperwiek (*Turdus iliacus*).

De Commissie stelt vast, dat volgens het Istituto nazionale di biologia della selvaggina de vangst van de vogels door de jacht in het midden van de winter moet worden gestaakt en dat geografische, klimatologische en ecologische overwegingen bepalend zijn voor wat op de verschillende breedtegraden als het midden van de winter moet worden aangemerkt. Voor Zuid-Europa heeft dit instituut die datum vastgesteld op uiterlijk 31 januari.

De aangehaalde internationale wetenschappelijke literatuur vormt voldoende bewijs van de feiten die in het verzoekschrift worden gekritiseerd, en aan de betrouwbaarheid ervan kan geen afbreuk worden gedaan door niet gestaafde beweringen.

4. Volgens de *Italiaanse regering* dient verzoekster aan te tonen dat de bescherming die de nationale regeling biedt onder verwijzing naar de verschillende trekvogelsoorten en de geografische situatie in Italië, niet adequaat zou zijn. De aangevoerde bezwaren zijn generiek en vaag en houden geen rekening met de bijzondere situatie van elke trekvogelsoort.

onweerlegbare objectieve elementen. Zij volstaan niet voor een model van een algemene wetenschappelijke realiteit in Zuid-Europa, dat op ongedifferentieerde wijze kan worden toegepast op de situatie in Italië, waarbij Italië, ondanks de bijzondere en complexe geografische situatie, volledig wordt gelijkgesteld met andere landen in Zuid-Europa.

De stellingen in de studies, die betrekking hebben op specifieke en bijzondere situaties, kunnen niet worden overgenomen als

M. Díez de Velasco
rechter-rapporteur